KLIIMAMINISTEERIUM

TEEKAART

TURBAKASUTUS

Konkurentsivõimeline ja kliimakindel majandus

2026

FOTO: Lennart Maala

FOTO: Keskkonnaamet

TEEKAARDI EESMÄRGID

Turbakasutuse teekaart on visioon ja tegevusplaan, mis on Kliimaministeeriumile tööplaanide ja kavade koostamise alus turbasektoris.

Turbavaldkond on fookusvaldkond, kus poliitikameetmete eesmärk on võimaldada kohalike ressursside kestlikku kasutust, ringmajanduse arengut ning suurema lisandväärtuse loomist kooskõlas kliima, elurikkuse- ja keskkonnaeesmärkidega.

Teekaardi fookuses on:

- võimalikult keskkonnahoidlik aiandusturba kaevandamine,
- turba maksimaalne väärindamine kõrgema lisandväärtusega toodeteks,
- turba füüsikalis-keemiline väärindamise arendamine,
- lisandväärtuse loomine maakasutuse kaudu,
- kasvuhoonegaaside metoodika edasine korrigeerimine, teadmiste, andmete, oskuste arendamine.

Teekaart on koostatud koostöös sektori ettevõtete, teadusasutuste, kohalike omavalitsuste ning kodanikuühendustega.

Turbatööstuse eesmärk

Aiandusturba heide ei tohi kasvada üle 2018–2022 keskmise taseme ning peab vähenema järk-järgult aastani 2050, et koos teiste maakasutuse sektoritega tagada sektori kui terviku sidumine.

TURBASEKTORI VISIOON KUNI 2040

Aastaks 2040 on turbasektor kestlik ja teaduspõhine majandusharu, kus turba kaevandamine ja kaevandatud alade korrastamine toimub võimalikult väikese keskkonnamõjuga. Turvast väärindatakse suurema lisandväärtusega toodeteks ning sektori areng arvestab kliima, elurikkuse, majandus- ja regionaalarengu eesmärke.

Teaduspõhine poliitika võimaldab samaaegselt:

- vähendada kasvuhoonegaaside (KHG) heidet,
- suurendada turba kasutusest tekkivat lisandväärtust,
- säilitada sektori majanduslikku tähtsust,
- toetada tööhõivet ja regionaalset arengut.

Sektori hetkeseis ja tulevikutrendid

Turbasektori panus Eesti majandusse on ligikaudu 0,6% SKP-st ning 0,12% koguhõivest ehk umbes 860 töökohta, peamiselt maapiirkondades. Üle 90% toodangust eksporditakse, mis toetab Eesti väliskaubanduse tasakaalu.

Lisaks regionaalsele tööhõivele ja ekspordile on sektoril roll toidujulgeolekus ja logistikas. Sektor on kapitalimahukas. Ettevõtted on stabiilselt kasumlikud ja maksavad piirkondlikust keskmisest kõrgemat palka, mis toetab kohalike omavalitsuste tulubaasi.

Teadustegevuse ülevaade

Eestis on pikaajaliselt tehtud turbauuringuid. Teadusuuringute baasiks on:

- Eesti soode revisjon (1971–1992)
- Mahajäetud turbaalade revisjon (2004–2007)
- Süsteemsed uuringud OÜ Eesti Geoloogiakeskuses (kuni 2017), Eesti Geoloogiateenistuses (alates 2018), Tallinna Tehnikaülikoolis, Tartu Ülikoolis

Oluline teadusallikas on “Eesti turbauuringute andmebaas”, mis sisaldab:

- 560 turbaala detailandmeid,
- ligikaudu 33 000 laboriproovi ja
- üle 165 000 botaanilise määrangu.

Andmebaas on rahvusvaheliselt unikaalne ja kasutatav poliitikakujundamise alusena.

Käimasolevad riiklikud teadusuuringud:

- Kraavide andmestiku analüüs ja kraavide KHG heitetegurite leidmine erinevate maakasutuskategooriate jaoks (turvasmuldadel).
- Teadusuuring “Jääksoode KHG bilansist võrdluses kasutuses olevate tootmisaladega ning kõrgemal tasemel metoodika (Tier 3) väljatöötamine selle inventuuris raporteerimiseks“ (2024–2028).
- Üleriigilise ülepinnalise suuremõõtkavalise mullastikukaardi uuendamine (MULD2) (2024–2026) Turbaalade revisjoni I osa (2025–2027).
- Märgalade kaardistuse metoodika väljatöötamine (2026–2027).
- Mullamudelite väljatöötamine metsa-, põllu- ja rohumaadele (2025–2027).

Turbaressurss ja kaevandamine

Eestis on märgalasid 2023. aasta seisuga ligikaudu 345 800 ha, millest turbaväljad moodustavad 25 100 ha ehk 6,8%.

Eestis võib aastas kaevandada 2,85 miljonit tonni turvast, samas tegelik kaevandamismaht on ligikaudu 850 000–900 000 tonni aastas. Ligikaudu 98% toodetavast turbast moodustab aiandusturvas. Kohapeal kasutatava energiaturba osakaal on marginaalne (alla 1%). Üle 90% eksporditakse, nt 2024. aastal eksporditi turvast 191 miljoni euro eest. Suurimad sihtturud on Hiina, Madalmaad, Hispaania, USA ja Läti. Eesti turba osakaal maailma turbaekspordis on ligikaudu 15%. Eesti turba keskmine ekspordihind tonni kohta on madalam kui mitmel konkurendil (nt Kanada), mis viitab võimalusele suurendada kohalikku väärindamist.

Perioodi 2022–2024 aasta keskmised turba kaevandamisega seotud ettevõtlustulud ja lisandväärtus:

- müügitulu 152,7 mln eurot,
- lisandväärtust 54,3 mln eurot,
- lisandväärtus töötaja kohta 76 800 eurot,
- lisandväärtus turbatonni kohta 55 eurot.

Sektor maksis riigile järgmiseid kaevandamise- ja keskkonnatasusid:

- maavara kaevandamisõiguse tasu 1,95 mln eurot,
- riigimaa kasutustasu 330 000 eurot,
- sh müügitulult sotsiaalkindlustusmaksed ligikaudu 5,4%.

Sektoriga lepitakse kokku keskkonnatasude määrade järk-järguline tõstmine kuni 2040. aastani, mis tähendab lisatulu riigile ja kohalikele omavalitsustele.

Turba eksport

Leevendab geopoliitilisi mõjusid. Eesti on üks suurim eksportija.

- Eesti turba osakaal maailma ekspordis ~15%
- Kaubanduspartnerid: Hiina, Madalmaad, Hispaania, USA ja Läti.

Turba kasutus

Valdavalt kasutatakse turvast aianduses kasvusubstraadina.

- 98% aiandusturbaks;
- 1% kütteturbaks.

Investeeringute potentsiaal

Turbaliidu hinnangul on sektoril ootel vähemalt 150 miljonit euro ulatuses investeeringuid, mis sõltuvad regulatiivse keskkonna selgusest.

Sektori kavandatud investeeringud:

- turba väärindamistehaste rajamine,
- kõrgema lisandväärtusega kasvusubstraatide tootmine,
- turba kasutamine toidu tootmises (nt seenekasvatus),
- humiinainete tootmine (nt biostimulaatorid taime-kasvatuses).

FOTO: Lennart Maala

KASVUHOONEGAASID JA KLIIMAMUUTUSTE MÕJUD NING KESKKONNASEISUND

Majandatavad märgalad on maakasutussektori ühed suurimad heitkoguste allikad. Märgalade kasvuhoonegaaside (KHG) heidet arvestatakse inventuuri raames ainult majandatud märgaladelt, nagu turbatootmisalad ja jääksood, majandamata aladelt toimuvat KHG sidumist ja heidet ei hinnata. Turbatootmisega seotud heitkogused koosnevad kaevandatud aiandusturba kogusega seotud heitkogustest ning turbatootmisalade pindalapõhisest heitest. Aiandusturba kaevandamisega kaasnev heide moodustas 2023. aastal ligikaudu 8% Eesti kogu KHG heitkogusest. Aiandusturba heide ei tohi kasvada üle 2018–2022 keskmise taseme ning peab vähenema järkjärgult aastani 2050, et koos teiste maakasutussektoritega tagada sektori kui terviku sidumine.

Riiklikus kasvuhoonegaaside inventuuris raporteeritakse turbasektori heitkoguseid LULUCF sektori (maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus) märgalade kategoorias tuginedes rahvusvahelisele IPCC metoodikale. Aastatel 2018–2022 tekitas aiandusturba tootmine keskmiselt 911 620 t CO_2 ekv heidet aastas, mis on edasise heite vähendamise baastasemeks.

Kuna turbasektoris on hinnanguline kliimamõju suur, on ka võimalusi KHG heitkoguste vähendamiseks, eeskätt riigisiseste andmete, metoodikate ja heitetegurite täiustamise kaudu.

Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise meetmed:

- ammendatud turbaalade taastamine, märgviljelus või konserveerimine,
- turba kõrgem väärindamine,
- kaevandamise keskkonnamõju vähendamine,
- turbaga seotud seire, metoodika ja statistikakogumise parendamine.

Oluline on arendada püsiseirevõrk, mis võimaldab aastaringselt mõõta CO_2, CH_4 ja N_2O heitkogust nii loodusliku fooniga soodes, turbaväljadel, jääksoodes ning korrastatud jääksoodes.

FOTO: Lennart Maala

VÕIMALUSED JA RISKID (SH KLIIMAMUUTUSTEGA KOHANEMINE)

Eesti turbasektori ees seisvad võimalused ja riskid kujunevad kliimamuutuste, keskkonna-regulatsioonide ja majanduslike arengute koosmõjul.

VÕIMALUSED

- üleminek kõrgema lisandväärtusega toodete tootmisele,
- süsiniku sidumise tehnoloogiate rakendamine,
- turbaalade kasutamine ökosüsteemiteenuste pakkumiseks,
- teadus- ja arendustegevuse tugevdamine.

RISKID

- kliimamuutustest tingitud ilmastiku ekstreemsused,
- regulatiivne ebakindlus,
- ettevõtete tegevuse lõpetamise korral taastamata jäävad alad.

OLEMASOLEVAD JA LISAMEETMED TURBATÖÖSTUSE KASVUHOONEGAASIDE HEITE VÄHENDAMISEKS

Olulised tegevussuunad:

Ammendatud turbaalade taastamine

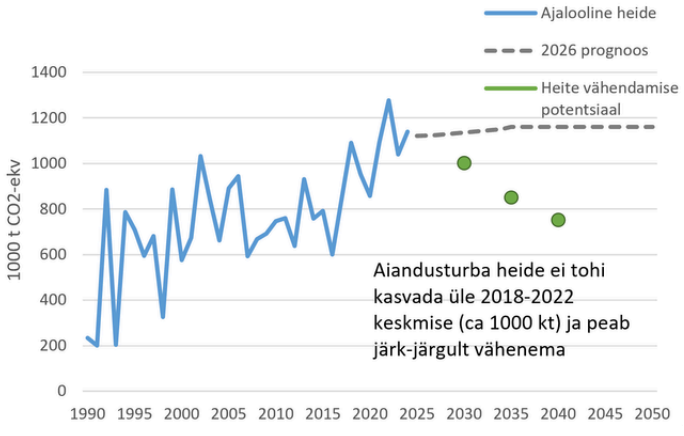
Mahajäetud turbaalade ja jääksoode korrastamine märgaladeks, metsastamine või märgalaviljeluseks (marjakasvatus, turbasamblakasvatus jmt). Taasta-tud alade keskkonnamõjude kohta teaduspõhiste andmete kogumine. Selleks on riigieelarvest kavandatud investeeringuid ligikaudu 11 miljonit eurot.

Turba kõrgem väärindamine

Eesmärk on vähendada toorme eksporti, arendada uusi tooteid ja suurendada kohalikku lisandväärtust. Selleks tuleks toetada sektorit ressursitõhususe suurendamisel ligikaudu 6 miljoni euroga.

Tehnoloogiliste meetodite ja keskkonnaseire-süsteemi arendamine

Arendatakse keskkonnasäästlikke kaevandamis-tehnoloogiaid, märgalade taastamise meetodeid (hüdroloogilised tõkked, puhveralad, veekaitse meetmed, seire) ning luuakse riiklik märgalade püsiseirevõrk, et parendada turbaalade keskkonna-mõjude kogumise statistikat.

Joonis 1. Turbakasutuse sektori kasvuhoonegaaside heide: ajalooline muutus, prognoos ja vähendamise potentsiaal

PEAMISED INVESTEERINGUTEST TULENEVAD MÕJUD

Investeeringud toetavad Eesti turbasektori üleminekut väiksema kasvuhoonegaaside heite intensiivsusega tootmisele ning uute väärtusahelate loomist. Olulisemad mõjud tulenevad eelkõige uute tootmisüksuste rajamisest ja turba kõrgema lisandväärtusega toodete arendamisest.

Kasvuhoonegaaside heite vähendamist toetavad eelkõige:

- ammendunud turbaalade korrastamine ja taastamine,
- turba suurem väärindamine,
- märgalaviljeluse arendamine.

Investeeringute faasis kaasneb märkimisväärne rahaline vajadus, kuid pärast investeeringute elluviimist avaldub mõju nii majanduses, keskkonnas kui ka tööhõives.

Kasvusubstraatides on püütud turba osakaalu vähendada, kuid senised alternatiivid ei ole osutunud piisavalt toimivaks. Seetõttu tuleb alternatiivide arendamisel arvestada toidu- ja ilutaimede kasvatamise jätkusuutlikkusega.

Võimaliku alternatiivina on käsitletud puidukiudu, mida on võimalik hankida suurtes kogustes. Samas kasutatakse selle tootmiseks sageli kvaliteetset puitu, mistõttu tuleb hinnata selle keskkonnamõju kogu elutsükli lõikes ning selgitada, millistel tingimustel oleks see ressursikasutuse seisukohalt põhjendatud. Vajadusel tuleks uuringuid toetada riikliku programmiga.

Investeeringud mõjutavad mitmeid majandussektoreid:

Konsultatsiooni- ja projekteerimissektor	Taastamis- ja korrastamistööde planeerimine, hüdrotehnilised lahendused (veerežiimi reguleerivate rajatiste) ning keskkonnaekspertiisid (nt KMH, korrastamine).
Mäetööstus ja ehitussektor	Isolatsioonimaterjalide 3D print, filtermaterjal, paisude, tammide ja veerežiimi rajatiste ehitamine ning muu infrastruktuur.
Transport ja logistika	Sisendmaterjalide ja toodete transport ning väärtusahelate toimimine.
Töötlev tööstus ja tehnoloogia tarnijad	Seadmete ja tootmisliinide arendamine, toote pakendamine ja kvaliteedi sertifitseerimine.
Teadus- ja arendustegevus	Turba füüsikalis-keemiline väärindamine, tootearendus, keskkonnasõbralikumad kaevandamistehnoloogiad, turbavabad substraadid, märgalaviljelus ning jääksoode korrastamise meetodid.
Põllu- ja metsamajandus	Märgalaviljeluse arendamine biomassi tootmiseks ning väiksema keskkonnamõjuga kasvusubstraatide kasutamine.
Kaitsetööstus	Ida-Virumaal ja mujal piirivööndis turbaalade korrastamine ja veerežiimi taastamine NATO välispiiri kaitseks ja elurikkuse suurendamiseks

Investeeringute faasis kasvab tööhõive ja majandusaktiivsus, mis loob lisandväärtust ning panustab SKP kasvu. Ligikaudu 40% turba väärindamise investeeringutest moodustab imporditud tehnoloogia ja materjalid.

Järjepidev teadus- ja arendustegevus võimaldab suurendada lisandväärtust ühe turbatonni kohta, vähendades samal ajal heidet lisandväärtuse ühiku kohta.

MÕÕDIKUD

Riigipoolsete investeeringuvajaduste kogumaht: 19 mln € (2026–2030), sh

- 11 mln € ammendunud turbaalade korrastamine
- 6 mln € turba kõrgem väärindamine
- 2 mln € turba muud arenduskulud (nt seire)

Impordi osakaal: 12,6% ehk 2,4 mln €

Prognoositav lisandväärtuse kasv: tootmisalade korrastamine: 8,5 mln €; turba väärindamine: 2,3 mln €

Mõju tööhõivele: 66 uut töökohta tööstuses ja seotud sektorites.

Investeeringu kulutõhusus: 31,6 €/t CO_2 ekv vähenemise kohta.

PIKAAJALISED MÕJUD

Pärast investeeringute elluviimist liigub mõju raskuskese toodete ja teenuste lisandväärtuse kasvule ning keskkonnamõju vähenemisele. Peamised mõjud avalduvad järgmistes valdkondades:

Turbatootjad	Keskkonnasäästlikumad kaevandamistehnoloogiad, veerežiimi taastamine, seiresüsteemid ning töötajate ümberõpe.
Töötlev tööstus	Uute kõrgema lisandväärtusega toodete arendamine, väärtusahela pikenemine ning ekspordi ühikuhinna kasv.
Transport ja logistika	Uute toodete transport ja väärtusahelate toimimine.
Piirkondlik areng	Töökohtade loomine maapiirkondades ning kohalike omavalitsuste tulubaasi tugevdamine.
Keskkond	Kasvuhoonegaaside heite vähenemine, ökosüsteemide seisundi paranemine ja veerežiimi taastumine.

Kvantitatiivsed mõjud

Kasvuhoonegaaside heite vähenemine	27,4 kt CO_2 ekv aastas
Lisandväärtuse kasv tööstuses	154% võrreldes baastasemega
KHG heide lisandväärtuse kohta	KHG heide väheneb 18,4 t CO_2 ekv / tuh € → 6,65 t CO_2 ekv / tuh €
KHG heide turbatonni kohta	0,98 t CO_2 ekv / t
Kohalik täiendav turba töötlemisvõimsus	477 t/aastas (baastase 42%, mis kasvab 95% tasemele kaevandamise mahust)
Turba töötlemisvõimsus	Töödeldava turba osakaal kasvab 42% → 95%
Ekspordi väärtuse kasv	309 mln € ehk +62% võrreldes baastasemega
Uued töökohad	66 töötajat

SEKTORITEVAHELISED SEOSED

Turbasektor on seotud mitmete majandussektoritega ning moodustab osa laiemast maakasutuse, energia- ja toidujulgeoleku ning tööstusmajanduse süsteemist.

Kõige otsesem seos on põllumajandusega, kuna turvas on oluline kasvusubstraat aianduses ja metsataimede kasvatamisel. Turba kasutuse muutused mõjutavad seetõttu otseselt toidutootmise konkurentsivõimet.

Turbasektor on seotud ka:

- ehitussektoriga, kus turvast kasutatakse linnaruumis ja biomaterjalide arendamisel;
- energeetikasektoriga, kus turba kasutamine on küll vähenenud, kuid mida mõne piirkonna katlamajas kasutatakse vähesel määral edasi;
- teadus- ja haridussektoriga, mis arendab uusi tehnoloogiaid, taastamismeetodeid ja kliimakohanemise lahendusi.

Lisaks on turbaalad olulised ökosüsteemiteenuste pakkujad, toimides süsiniku siduja ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendajana, samuti pakkudes veerežiimi reguleerivat toimet ja elupaiku paljudele liikidele. Looduslikud ja taastunud turbaalad aitavad tasakaalustada süsiniku sidumise võimet ning taastada veerežiimi.

KONKURENTSIVÕIME TÕSTMISEKS VAJALIKUD TEGEVUSED (SH TÄIENDÕPE JA HARIDUS)

Turbasektori konkurentsivõime suurendamine eeldab liikumist toormepõhiselt ekspordilt kõrgema lisandväärtusega tootmisele.

Olulised tegevussuunad:

- turba kohapealse väärindamise suurendamine,
- innovaatiliste kõrgtehnoloogiliste turbapõhiste toodete arendamine,
- teadus- ja arendustegevuse tugevdamine,
- inimkapitali ja loodusteaduste erialaõppe arendamine.

Sektori suurim kitsaskoht on spetsialistide puudus. Vajalik on:

- uute spetsialistide koolitamine,
- mikro- ja täiendõppeprogrammide arendamine,
- insenertehnilise ja keskkonnajuhtimise kompetentsi suurendamine.

Koostöö riigi, ettevõtete ja teadusasutuste vahel on oluline uute tehnoloogiate arendamiseks ning teadmiste rakendamiseks praktikas.

Samuti on vajalik:
- arendada kasvuhoonegaaside inventuuri turbametoodikaid,
- täpsustada kasvuhoonegaaside inventuuri andmeid,
- arendada riiklikku märgalade seiresüsteemi,
- tagada keskkonnanõuete täitmine ja looduse taastamise eesmärkide saavutamine.

TÄIENDAVAD RAHASTUS-VÕIMALUSED

Rahastus peab toetama turbasektori liikumist kõrgema lisandväärtuse suunas. Riiklikud projektid on sihitud heitkoguste täpsustamisele ja maakasutusest tekkiva lisandväärtuse loomisele. Võimalused täiendava rahastuse taotlemiseks:

- otsesed toetused ja programmid,
- regionaalsed meetmed,
- finantsinstrumendid,
- ELi kesksed fondid,
- erakapital,
- koostööl põhinevad rahastusmudelid,
- teaduse ja innovatsiooni uuringud.

Turbasektori arengut saab toetada mitme rahastusallika kaudu.

Riiklikud meetmed
- ressursitõhususe ja digitaliseerimise programmid,
- keskkonnaseire ja taastamistööde rahastamine.

Euroopa Liidu fondid
- LIFE programm,
- Ühtekuuluvusfond,
- Euroopa Horisont,
- ÜPP meetmed.

Finantsinstrumendid
- erakapital,
- vabatahtlikud süsinikuturud,
- avaliku ja erasektori partnerlus.

Lisaks on võimalik kasutada klastripõhiseid investeeringuid ja rohetehnoloogia keskusi, mis toetavad teadus- ja ettevõtluskoostööd.

FOTO: Lennart Maala

JÄRGMISED SAMMUD

2026–2030

Tegevus		Vastutaja
Esitada OSKA raporti tulemuste põhjal ettepanekud turbasektori õppeprogrammide ajakohastamiseks ja täienduskoolituse arendamiseks.	Investeering sõltub tellimusest	Põhivastutaja: KLIM ja ETL. Kaasatud: haridusasutused, Kutsekoda, HTM ja turbaettevõtted.
Jätkata KHG heitkoguste Tier 3 metoodika arendamist ja rakendamist: uuringud märgalade heite ja sidumise kohta, inventuuriandmete täpsustamine, kaevandamisregulatsioonide ja metoodikate ajakohastamine ning sektori statistika parandamine	Avaliku sektori investeeringu vajadus: 600 000 €	Põhivastutaja: KLiM. KAUR: inventuur ja andmed; teadusasutused: Tier 3 uuringud; KeA: lubade praktika; ettevõtted:
Jätkata turba revisjoni järgmiste etappidega	Avaliku sektori inveteeringu vajadus: 1 700 000 €	Põhivastutaja: KLIM. Kaasatud: EGT, KeA, KAUR ja maaomanikud.
Analüüsida turba füüsikalis-keemilise väärindamise võimalusi.		Põhivastutaja: KLIM ja turbaettevõtted. Kaasatud: teadusasutused, MKM ja EIS.
Töötada looduskeskkonna vastupidavuse ja konkurentsivõimelise biomajanduse reformis välja ökosüsteemide keskkonnaseisundi riiklik püsiseirevõrk	Avaliku sektori investeeringu vajadus: 1 000 000 €	Põhivastutaja: KAUR. Kaasatud: KLiM, teadusasutused ja turbaettevõtted.
Ammendatud turbatootmisalade korrastamine märgaladeks, metsastamine või muu kasutus. Mahud ja sobivaimad tegevused täpsustatakse turbarevisjoniga. Teekaart hõlmab ka mahajäetud alasid ja märgalaviljelust.	Avaliku sektori investeeringu vajadus 2026–2030 u 11 mln €.; erasektor 10,4 mln €	Põhivastutaja: KLiM. Tööde teostajad: kaevandajad ja maaomanikud; KeA: tingimused ja kontroll; KIK: toetuste rakendamine.
Aiandusturba kaevandamisest pärineva heite vähendamine. Arendada ja katsetada keskkonnasäästlikke kaevandamistehnoloogiaid, veerežiimi juhtimist, hüdroloogilisi tõkkeid, puhveralasid ja veekaitsemeetmeid, seire.	Avaliku sektori investeeringu vajadus: 2 000 000 €	Põhivastutaja: KLiM. Turbaettevõtted: katsetamine ja rakendamine; teadusasutused: uuringud; KAUR: heiteandmed; KeA: keskkonnatingimused.
Turba kohapealne kõrgem väärindamine. Toetada tootearendust, töötlemisvõimsuse suurendamist ja ressursitõhusust. Teekaardi siht: kohapeal väärindada 2030 vähemalt 75% ja 2040 80–85% turbast.	Avaliku sektori investeeringu vajadus 2026–2030 u 6 mln €.	Põhivastutaja: turbaettevõtted ja KLIM. KLiM: ressursitõhususe toetus; KIK: rakendamine; EIS ja teadusasutused: tootearendus.

JÄRGMISED SAMMUD

2030–2035

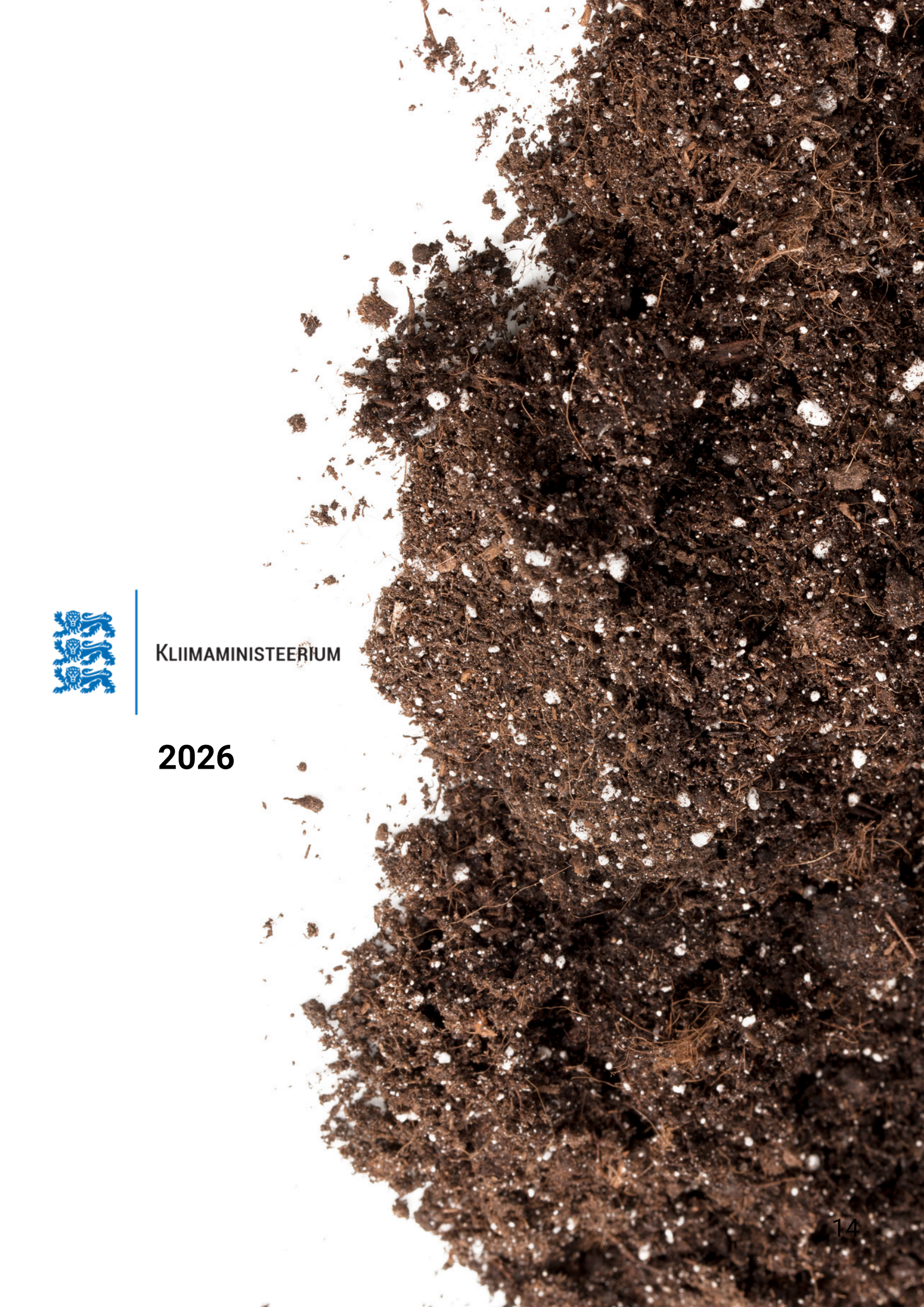
Tegevus		Vastutaja
Ajakohastada mõjuanalüüsi alusel turbakaevandamisloa andmise poliitikaid.		Põhivastutaja: KLiM. Kaasatud: KeA, EGT, KAUR, KOVid ja Eesti Turbaliit.
Toetada turbatööstusega seotud mikrokvalifikatsiooniõppe edendamist.		Põhivastutaja: HTM ja KLiM. Kaasatud: täiskasvanu- ja kõrghariduse asutused, ETAG, EIS ja turbaettevõtted.
Viia läbi turba revisjoni järgmised etapid		Põhivastutaja: KLIM. Kaasatud: EGT, KeA, KAUR ja maaomanikud.
Töötada välja ülemineku toetusmeetmed mahajäetud turbaalade taastamiseks ja kasutuselevõtuks		Põhivastutaja: KLiM. KIK: toetuste rakendamine; KeA: korrastamistingimused; maaomanikud ja kaevandajad: elluviimine.
Töötada välja turba väärindamist ja automatiseerimist toetavad investeeringumeetmed		Põhivastutaja: KLiM. Kaasatud: MKM, KIK, EIS, turbaettevõtted ja finantseerijad.
Ajakohastada turbaga seotud kasvuhoonegaaside arvestuse metoodikaid		Põhivastutaja: KAUR. Kaasatud: KLiM, teadusasutused ja turbaettevõtted.

2035–2040

Tegevus		Vastutaja
Hinnata turbapõhiste toodete väärindamise ja ekspordi arengut		Põhivastutaja: KLIM ja MKM. Kaasatud: KLiM, EIS, Statistikaamet, Eesti Turbaliit ja turbaettevõtted.
Analüüsida turbasektori arengut, regulatsioone, tööhõivet ja kvalifikatsiooninõuete muutust		Põhivastutaja: KLIM. Kaasatud: MKM, HTM, Kutsekoda (OSKA), Eesti Turbaliit ja haridusasutused.
Ajakohastada sektori vajaduse ja tellimuse alusel haridusprogramme		Põhivastutaja: kõrg-, kesk- ja kutse-, ning täiskasvanuhariduse asutused. Kaasatud: HTM, Kutsekoda ning turbaettevõtted.
Arendada teadus- ja ettevõtluskoostöö mudeleid		Põhivastutaja: teadusasutused ja turbaettevõtted. Kaasatud: HTM, ETAG, EIS ja KLiM.
Täiendada KHG seire ja aruandluse metoodikaid koostöös rahvusvaheliste partneritega		Põhivastutaja: KAUR. Kaasatud: KLiM, teadusasutused ja rahvusvahelised partnerid.

TURBA KASUTUSE TEEKAARDI MÕÕDIKUD

Mõõdik	Vastutaja	Baastase 2026	Sihttase 2030	Sihttase 2040
Aiandusturba KHG heitkoguste arvutus-metoodika täiendamine	Riik, teadus-asutused, sektor	Tier 2 metoodika on korrigeeritud ja Tier 3 uuringud käivad.	Tier 3 metoodika on rakendatud riiklikus aruandluses.	Metoodikat uuendatakse regulaarselt teaduspõhiselt.
Korrastamata, rikutud ja mahajäetud turbalaade taastamine, ruumi-andmestiku tekitamine ja pindala vähenemine	Riik, sektor	Alustatud on ruumiandmete loomist ja korrastamata, rikutud, ammendatud ja mahajäetud turbaalade korrastamise tegevusi.	Kaardikihid on loodud ja pindala väheneb taastamiskava järgi.	Pindala on vähenenud ja avalikult kaardilehelt jälgitav.
Investeeringud turba väärindamisesse	Ettevõtted, riik, finants-asutused	Kaardistatud on sektori võimekus ja investeerimisvajadus	Loodud on tingimused tehaste laiendamiseks ja automatiseerimiseks.	Investeeringud suurendavad sektori lisandväärtust.
Kohapeal väärindatud turba osakaal	Riik, sektor	Kohapeal väärindatakse 70% turbast.	Kohapeal väärindatakse vähemalt 75% turbast.	Kohapeal väärindamine toimub stabiilselt 80–85% tasemel.
Statistika täiendamine turba ekspordi ühikuväärtuse võrra	Riik	Ekspordi ühikuväärtuse statistika uuendamine on ette valmistatud.	Ekspordi ühikuväärtus on kasvanud võrreldes lähtetasemega.	Ekspordi ühikuväärtus kasvab püsivalt.
Kaevandamislubade andmise ja alade korrastamise ning kasutusse andmise sidumine	Riik	Kaevandamislubade väljastamine on seotud korrastatud alade mahuga.	Kaevandamislube väljastatakse vastavalt korrastatud alade pindalale.	Kaevandamislubade maht vastab täielikult korrastatud alade pindalale.
Riiklik püsiseirevõrk	Riik	Määratletud on märgalade seirevõrgu alused ja alustatud andmete korjega.	Loodud on riiklik märgalade KHG seirevõrk ja andmetöötluse võimekus.	Tagatud on pikaajaline seire ja süsteemi arendus.
Riiklik täiend- ja ümberõppe maht	Riik, õppe-asutused, ettevõtted	Määratletud on õppekava vajadused ja alustatud arendust.	Toimivad täiendõpe ja mikrokraadiprogramm.	Toimib mikrokraadisüsteem ja püsikoostöö mudel.

KLIIMAMINISTEERIUM

2026